

Behandeld door Rekenkamercommissie Veenendaal
Telefoonnummer (0318) 538 256

Bijlagen 1

Raadsleden en commissieleden van de
gemeente Veenendaal

Datum 3 februari 2022
Onderwerp Rekenkamerbrief Groenbeleid

Geachte raadsleden en commissieleden,

“Veenendaal telt ongeveer 25.000 bomen in het openbare gebied. De bomen vormen het geraamte van de Veenendaalse (groen)structuur binnen de gemeente. Bomen staan synoniem aan leefbaarheid en verhogen de kwaliteit van de (woon)omgeving. Om de structuur en daarmee de groene uitstraling van onze gemeente voor de toekomst (=duurzaam) te kunnen behouden, is beleid nodig.”¹

In 2020 en 2021 zijn er verschillende vragen gesteld door raadsleden en inwoners van Veenendaal over de kap en herplant van bomen in Veenendaal. De vragen waren gericht op het aantal door de gemeente te kappen bomen, de aanpak van de Essentaksterfte en de herplant of compensatie van het gekapte areaal in het bomenbestand van Veenendaal. Deze vragen werden gesteld vanwege de onduidelijkheid over de achtergronden (het beleid) bij de kap van bomen in de groenstructuur van Veenendaal.

De rekenkamercommissie Veenendaal zag hierin aanleiding zich te verdiepen in de achtergronden van het gemeentelijke groenbeleid om deze vragen in perspectief te kunnen plaatsen. In deze rekenkamerbrief willen wij u graag meenemen in de bevindingen die wij daarbij hebben gedaan.

Als basis voor deze rekenkamerbrief hebben we verschillende (vastgestelde) beleidstukken gericht op het groen in Veenendaal bestudeerd. De belangrijkste beleidsstukken hierbij waren het Groenstructuurplan Veenendaal (2002) de evaluatie daarvan uit 2011, het Boombeleidsplan (2009), het Bomenbeheerplan (2009), de kapverordening uit de APV en de Spelregels Groencompensatie (2015). Aanvullend daarop zijn de ambities en uitgangspunten op het groen en groenbeheer uit de Omgevingsvisie Veenendaal (2020) en het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte (OPOR – 2021) vergeleken met het eerder vastgestelde Groenstructuurplan en Boombeleidsplan.

---

¹ Citaat uit Raadsvoorstel Boombeleidsplan, 5 november 2009

Op basis van de gestelde vragen door de inwoners en raadsleden van Veenendaal heeft de Rekenkamercommissie zich de volgende vragen gesteld:

- Hoe past het Groenstructuurplan van 2002 op de huidige situatie van Veenendaal?
- Is het groen- en bomenbeleid duidelijk en uitlegbaar?
- Is het kapbeleid van Veenendaal doelmatig en effectief?
- Is de compensatie en herplant van bomen bij kap eenduidig en effectief vastgelegd?
- Is er beleid waarmee op een passende wijze uitvoering gegeven kan worden aan een nieuwe ziekte of plaag (zoals Essentaksterfte) die invloed heeft op een (groot) deel van het bomenbestand van Veenendaal?

Bevindingen Groenstructuurplan

De gemeente Veenendaal heeft veel op elkaar aansluitend of elkaar ondersteunend beleid over bomen en groen. Het Groenstructuurplan is gedateerd en zou redelijkerwijs aan vervanging of aanpassing toe zijn. Echter vanuit het perspectief van de nieuwe omgevingswet, met daarin de uitwerking van de Omgevingsvisie voor Veenendaal, is het integreren van een nieuw Groenstructuurplan in het Omgevingsplan een passende keuze. Een los vast te stellen nieuw of aangepast Groenstructuurplan is dan niet op zijn plaats. Bij het opstellen van een groenstructuurplan binnen het Omgevingsplan is het belangrijk een analyse uit te voeren naar de stand van zaken van de uitvoeringsagenda van het Groenstructuurplan (2002) en de evaluatie daarvan uit 2011 (zie bijlage). Daarnaast is een analyse naar het groen en de groenstructuren van Veenendaal in de huidige situatie, denk hierbij bijvoorbeeld aan in- en uitbreidingsgebieden van Veenendaal die nog niet in het Groenstructuurplan (2002) waren opgenomen. De doelstelling van deze analyse is het krijgen van inzicht in de fysieke, functionele en kwalitatieve eigenschappen van de huidige groenstructuur binnen Veenendaal. Vervolgens kan op basis van de ambities en doelstellingen van de raad en het college een perspectief geschetst worden waar de groenstructuur van Veenendaal in omvang, kwaliteit en functionaliteit aan moet voldoen in bijvoorbeeld 2030.

In de Omgevingsvisie en het OPOR zijn wel uitgangspunten, ambities en doelstellingen opgenomen, maar is niet direct herleidbaar of deze een afgeleide zijn als vervolg op het Groenstructuurplan 2002 (en de evaluatie van 2011), de uitvoeringsagenda of een inventarisatie van de huidige groenstructuur van Veenendaal. Daarbij zijn ook geen kaartbeelden van de huidige of te ambiëren groenstructuur opgenomen.

Bevindingen bomenbeleid en -beheer

De gemeente Veenendaal heeft een bomenbestand met een lage gemiddelde leeftijd. Deze bomen vragen om specifiek, duurzaam beheer, rekening houdend met de veiligheid, openbare functies van een gebied, (monumentaal) karakter en de huidige uitstraling. De voorkeur binnen de gemeente gaat uit naar duurzaam boombeleid zoals dat is vastgelegd in het Boombeleidsplan (2009). Om een vertaling te maken van duurzaam boombeleid naar duurzaam boombeheer is in 2009 een specifiek Boombeheerplan vastgesteld.²

Over bomen, bomenbeleid en bomenbeheer zijn verschillende beleidsstukken, evaluaties en herzieningen gepubliceerd die allen gericht zijn op een duurzaam bomenbestand voor Veenendaal. Ook over de kap, herplant en compensatie van bomen en groen is beleid vastgesteld, geëvalueerd en bijgesteld om op een passende wijze het bomenbestand van Veenendaal te beheren, in stand te houden en te ontwikkelen.

---

² Citaat uit Boombeheerplan gemeente Veenendaal, BTL bomendienst, 31 maart 2009

Op momenten dat er zich nieuwe ziekten en plagen aandienen die invloed hebben op het bomenbestand, zoals de Essentaksterfte, wordt hiervoor een specifiek uitvoeringsplan, gebaseerd op het Boombeheerplan, vastgesteld. Vanzelfsprekend zijn hiervoor dan extra inzet van mensen en middelen noodzakelijk.

Uit de verschillende beleidstukken wordt duidelijk dat het beleid, het beheer en de uitvoering op een passende wijze op elkaar zijn uitgelijnd. De uitgangspunten en doelstellingen zijn helder geformuleerd en vertaald naar duidelijke uitvoeringsplannen. De randvoorwaarden bij de kap van bomen evenals de eisen aan herplant en compensatie zijn duidelijk uitgewerkt en toepasbaar. Overigens zijn veel uitgangspunten gericht op (her)ontwikkelingsprojecten in het kader van vastgoedontwikkeling. Het bomenbeleid en –beheer heeft een consoliderend karakter en kent weinig ontwikkelingsdoelstellingen.

Conclusie bevindingen

Op basis van alle beschikbare en vastgestelde stukken kan geconcludeerd worden dat er veel is geregeld en vastgelegd over de groenstructuur, het bomenbeleid en het beheer daarvan. Het in 2021 vastgestelde OPOR geeft kaders mee voor de (door)ontwikkeling van het groen in de openbare ruimte inclusief de bijbehorende kosten daarvan. Daarmee zijn de uitgangspunten benoemd. Ook zijn er uitvoeringsplannen op thema uitgewerkt die een bijdrage leveren aan de ambities uit de Omgevingsvisie. De meeste uitvoeringsmaatregelen zijn gericht op het beheer van bestaand groen of op het ontwikkelen van groen binnen ontwikkelingsprojecten en reconstructies. Met name de BOSS projecten (Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen) en klimaatadaptatiemaatregelen zijn (mede) gericht op bomen en groen. Er zijn geen uitvoeringsplannen die specifiek gericht zijn op de uitbereiding of de versterking van de groenstructuur van Veenendaal.

De vragen die recent in de raad zijn gesteld over de kap en herplant van bomen zijn door de vastgelegde beleidsuitgangspunten te benoemen als *'verifiërend naar het op de juiste wijze en tijdig uitvoeren van de vastgestelde beleidskaders'*. Op basis van de beschikbare beleidskaders zouden het geen vragen moeten zijn over onduidelijk of ontbrekend beleid over kap, herplant en/of compensatie van bomen en groen in Veenendaal.

De vragen zijn echter wel te verklaren vanuit onduidelijkheid over het grote aantal beleidsstukken over groen in Veenendaal en de vindbaarheid daarvan. Daarbij zou het voor raadsleden (ten opzichte van de inwoners van Veenendaal) nog relatief makkelijk moeten zijn om het beleid te vinden. Op de website van de gemeente Veenendaal zijn geen directe koppelingen te vinden naar relevant beleid over bomen en groen. Wel direct in te zien zijn de *volledige* APV en een lijst met circa 4000 waardevolle bomen (ruim 200 pagina's geordend naar boomnummer (?!)). Er is geen directe koppeling naar een groenstructuurkaart, het kapbeleid en/of de voorwaarden bij de kap en herplant van bomen. Dat maakt het voor de inwoners van Veenendaal moeilijk inzichtelijk te krijgen wat de regels zijn voor henzelf, de gemeente of derden bij de kap en herplant van bomen en groen.

Advies

De gemeente heeft haar beleid over de groenstructuur, het bomenbeleid en het beheer daarvan op orde. Er zijn kaders geformuleerd voor het behoud en de doorontwikkeling van het groen in Veenendaal. De regels over de kap, herplant en/of compensatie van groen en bomen zijn eenduidig en toepasbaar. Echter de vindbaarheid en de toepasbaarheid van het beleid en de bijbehorende regels voor de inwoners is niet optimaal. Voorbeelden daarvan zijn het beperkte aantal documenten dat vrij toegankelijk is, de waardevolle bomenlijst (op nummer in plaats van op straat geordend) en de vindbaarheid van de regels over kapvergunningen (onderdeel van 52 pagina's APV).

De rekenkamercommissie adviseert het beleid en de regels over bomen en groen toegankelijk, inzichtelijk en toepasbaar te maken voor alle inwoners, ondernemers en geïnteresseerden van Veenendaal.

Voor vragen over deze rekenkamerbrief kunt u contact opnemen met de secretaris van de Rekenkamercommissie Veenendaal, Bertha Achterberg, via rekenkamercommissie@veenendaal.nl of telefonisch via (0318) 538 256.

Namens de Rekenkamercommissie Veenendaal,

Ir. A.J. Janson
Extern lid

Bijlage

Evaluatie uitvoeringsplan Groenstructuurplan (2011)

De te bereiken doelen vanuit het Groenstructuurplan, als basis van het vastgesteld beleid, zijn:

- Versterking van de structuur (uitvoeringsprogramma Groenstructuurplan)
- De samenhang van het groen met de landschappelijke ecologische en cultuurhistorische patronen versterken
- Met het groen de herkenbaarheid en de identiteit van de openbare ruimte in zowel de hoofdstructuur als de afzonderlijke wijken vergroten
- De gewenste groenstructuur formuleren en realiseren volgens de opgestelde visie Groen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen als bouwsteen en leidend principe gebruiken
- Accenten in het groen aanbrengen overeenkomstig de plaats en niveau.

De te bereiken beleidsdoelen vanuit de Visie levensloopbestendig groen zijn:

- Een ontwerp en inrichting van het groen dat recht doet aan aanwezige en te ontwikkelen landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.
- Een functieervulling van groen die beantwoordt aan de gebruiksbehoeften van de mensen die in Veenendaal wonen en werken.
- Een inrichting van het groen dat bijdraagt aan gunstige milieuomstandigheden door beperken van geluidshinder, geven van windbescherming en filtering van fijnstof.
- Een inrichting met groen die duurzaam is en lang meegaat door de juiste boom en beplanting op de juiste plaats qua groeiruimte, soortkeuze en door het gebruik van streekeigen, autochtoon plantmateriaal.
- Een vorm van beheer die afgestemd is op het karakter van het openbaar groen - hetzij meer cultureel hetzij mee natuurlijk - waarbij natuurlijk beheer de ontwikkeling gevolgd wordt en het onderhoud bestaat uit het begeleiden van natuurlijke processen.

In de visie worden de beleidsdoelen verder uitgewerkt naar aandachtspunten voor de toetsing van plannen en projecten. Verder zijn aandachtspunten voor beplantingsplannen en het beheer en onderhoud van het groen opgenomen.

Wat hebben we inmiddels bereikt:

- Sinds de vaststelling van het Groenstructuurplan is het een belangrijk sturingsinstrument en toetsingskader geweest voor plannen op het gebied van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling in Veenendaal.

- Vele projecten uit het uitvoeringsprogramma Groenstructuurplan zijn sinds 2004 uitgevoerd.
- In 2008 is een lijst met in totaal 4382 stuks waardevolle bomen vastgesteld.
- Een bomenbeleids- en beheerplan zijn vastgesteld.
- De beheermaatregelen op de gemaakte beheerkaarten zijn in overeenstemming met het vastgestelde groenbeleid.
- Er is meer variatie in inrichting, vooral op een aantal accentplekken zoals rotondes, entrees en wijkcentra.
- Ecologisch beheer op dit moment voornamelijk langs de rondwegen (ruw gras) ingevoerd.
- Omvormingen zijn deels uitgevoerd.

Wat hebben we nog niet bereikt:

- Groen met een ecologische functie worden nog niet optimaal beheerd.
- Het ecologisch beheren is nog niet optimaal geïmplementeerd in de organisatie
- Er moeten nog omvormingen plaats vinden.
- Het verbeteren van de parken en dit planmatig aanpakken.
- Het herkenbaar maken van de ontsluiting van de wijken.
- Het geven van meer ruimte aan houtwallen en deze in stand te houden.
- Het optreden tegen het illegaal in gebruik nemen van delen van houtwallen.
- Het monitoren van het maaien van kruidenbermen

Welke maatregelen zijn nodig om de doelstellingen te bereiken

- Verbetering ecologisch beheer; bij voorrang in de hoofdstructuur.
- Het verder ontwikkelen van ecologisch (maai-) beheer.
- Afstemming benoemde beheermaatregelen met de operationele uitvoering (ontwikkeling naar gewenst ecologisch streefbeeld zoals aangegeven in het Groenstructuurplan).
- Implementeren van deze beheermaatregelen in de operationele werkzaamheden van de eigen organisatie en in de uit te besteden werken.
- De visiekaart Groenstructuurplan als kaderstellend document toepassen in projecten (herinrichting, reconstructie, uitbreiding) - aanbeveling uit de evaluatie Groenstructuurplan (2009)
- Het groen meer initiatief laten nemen om als bouwsteen en leidend principe te worden betrokken (aanbeveling uit de evaluatie Groenstructuurplan 2009)

- Er zullen investeringen nodig blijven om alle doelstellingen te bereiken.
- In brede zin herijken of we doen wat we moeten doen en bijsturen daar waar nodig.
- Soortkeuze beplanting afstemmen op verwachte binding, opname of omzetting van grof en fijn stof.
- Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkeling en herinrichting vroegtijdige aanplant van beplanting.
- Relatief dicht planten. Waar mogelijk hoge beplanting kiezen.
- Sterk materiaal gebruiken dat goed wordt geplant met goede standplaatsverbetering en een opwaardering van de kruidenlaag.
- Rekening houden in nieuwbouwplannen met inrichting en sortimentskeuze van de beplanting. Bij voorkeur groenblijvende soorten aanplanten of soorten die dood blad vasthouden.
- Afstemming op eisen door het gebruik van een menging van bladverliezende bomen en naaldbomen; soorten die ook in het koude seizoen optimaal het windklimaat beïnvloeden en lucht filteren.